

فعالیت های ورزشی و بزهکاری: آزمون تجربی نظریه پیوند اجتماعی هیرشی

اکبر علیوردی نیا^۱، وجیهه آرمان مهر^{**}

* استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران
** کارشناسی ارشد جامعه شناسی دانشگاه مازندران

تاریخ دریافت مقاله: ۸۶/۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۲

هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی تاثیر ورزش بر بزهکاری نوجوانان می باشد. روش پژوهش، پیمایشی بوده است و ۳۸۴ دانش آموز سال سوم دبیرستان های شهر ساری که در سال تحصیلی ۸۶-۸۵ مشغول به تحصیل بوده اند، به طور خود اجرا به پرسشنامه پاسخ داده اند. برای تبیین رابطه ی ورزش و بزهکاری از دو نظریه ی پیوند اجتماعی هیرشی و همچنین نظریه ی عزت نفس استفاده شده است. متغیرهای ملاک تحقیق که در پی تبیین متغیر پیش بین یعنی بزهکاری بوده اند، عبارت است از مشغولیت ورزشی، تعهد تحصیلی، دلبستگی، باور و عزت نفس. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی چند متغیره حاکی از آن است که متغیرهای دلبستگی، باور و عزت نفس رابطه ی معکوس و معناداری با بزهکاری داشته اند. در حالی که با افزایش مشغولیت ورزشی، بزهکاری افزایش و با کاهش آن، کاهش نشان داده است. بین تعهد تحصیلی و بزهکاری نیز رابطه ی معناداری مشاهده نشده است. همچنین مقایسه ی ورزش های تیمی و انفرادی بیانگر این است که ورزش های تیمی و بزهکاری رابطه ی معناداری با یکدیگر نداشته اند، حال آن که با مشغولیت هر چه بیشتر در ورزش های انفرادی، بزهکاری افزایش نشان داده است.

کلید واژه های فارسی: بزهکاری، فعالیت های ورزشی، نظریه پیوند اجتماعی هیرشی و عزت نفس.

آمارهای موجود در ایران رشد فزاینده ی بزهکاری را در سال های اخیر نشان می دهد. جوانی جمعیت یکی از مهمترین زمینه های رشد بزهکاری شمرده می شود. آمارها نشان می دهد ۳۰ میلیون از جمعیت ۷۰ میلیونی ایران را افراد زیر ۲۵ سال تشکیل می دهد، گروه سنی ای که خطرات و آسیب های اجتماعی بی شماری آن ها را تهدید می کند. تحقیقات بسیاری نشان داده است که اغلب بزهکاران نوجوان، از اوقات فراغت خود سوء استفاده می کنند (۱۵). ورزش به عنوان یکی از فعالیت های مهم اوقات فراغت، از اشکال مهم کنترل اجتماعی به حساب می آید و دارای اهداف تربیتی زیادی است (۸). در مطالعات پیرامون رابطه ی ورزش و بزهکاری، عمدتاً

۱. aliverdinia@umz.ac.ir

۲. Anterior Cruciate Ligament

دو رویکرد کارکردگرایانه و انتقادی مطرح است. کارکردگرایان معتقدند ورزش باعث می شود مردم ارزش های مطلوب را یاد بگیرند و به نظر انتقادیون، ورزش ارزش های نامطلوب را انتقال می دهد (۴). بر اساس رویکرد انتقادی سازگاری هنجاری ورزشکاران کم می شود یا ممکن است برای دانش آموزان ورزشکار تضاد نقش ایجاد شود. بعضی ورزش ها نیز انگیزه ی زورآزمایی، تقلب و شرط بندی های پیش گویانه را افزایش می دهند (۱۲). تحقیقات دیگری در چارچوب رویکرد معاشرت افتراقی به تبیین رابطه ی ورزش و افزایش بزهکاری پرداخته، می گویند محیط های ورزشی امکان ارتباط با شبکه ی افراد بزهکار و بعضاً بزهکاران قدیمی را فراهم می کند (۹). در مقابل، دیدگاه کارکردگرایانه بر آن است که ورزش تاثیر معکوس بر بزهکاری دارد. نظریه ای که در تحقیق حاضر از بین نظریه های انحرافات اجتماعی به منظور تبیین رابطه ی ورزش و بزهکاری انتخاب گردیده و رویکرد کارکردگرایانه ای دارد، نظریه ی پیوند اجتماعی هیرشی^۱ است. بر اساس این نظریه، چهار عنصر دل بستگی، تعهد، مشغولیت و باور مانع رفتار بزهکارانه می شود. دل بستگی میزان عاطفه و احترامی است که فرد به دیگران مهم می گذارد. تحقیق کلی و همکارانش حاکی از آن است که مشارکت ورزشی در مدرسه ممکن است دل بستگی را افزایش دهد (۱۲). عنصر دوم نظریه ی پیوند اجتماعی هیرشی تعهد است. تعهد^۲ مربوط به سرمایه گذاری ای است که فرد برای دستیابی به اهداف عرفی نظیر تحصیلات بالا و تلاش برای حصول این اهداف انجام می دهد (۱۶)، هرچه سرمایه گذاری بیشتر باشد یا انگیزه برای کسب آن بالاتر باشد، دلیل بیشتری برای همنوایی با هنجارهای جامعه وجود دارد (۳). به نظر می رسد افرادی که آرزوی موفقیت های ورزشی را در سر می پروراندند، یا برای این منظور هزینه های مالی می کنند، به واسطه ی احساس تعهد حاصل آن، پیوند قوی تری با جامعه برقرار می کنند که می تواند منجر به کاهش احتمال بزهکار شدن ایشان شود (۸). سومین عنصر، مشغولیت^۳ است. مشغولیت بر این فرض استوار است که درگیری در فعالیت های مورد قبول جامعه، موجب می شود وقت و آزادی محدود فرد صرف شده، و نتواند به سراغ عمل بزهکارانه برود. اشتغال به کار، درس خواندن، ورزش کردن، سرگرمی و تفریح، فعالیت های مشارکتی در مدرسه یا زندگی خانوادگی از این نوع فعالیت ها است (۴). آخرین عنصر نظریه ی پیوند اجتماعی هیرشی عنصر باور^۴ می باشد. باور، وفاداری فرد به ارزش ها و اصول اخلاقی گروه است (۵). بسیاری اعتقاد دارند که نتیجه ی مهم ورزش، فرایند اجتماعی سازی آن است و بر اثر این تاثیر گذاری، کودکان و نوجوانان نقش های اجتماعی را که در آینده با آن مواجه خواهند شد، می آموزند (۲). کین^۵ با مطالعه و جمع بندی بیش از ۲۰۰ مقاله و تحقیق انجام شده پیرامون ورزش، نتیجه گیری کرد که برنامه های ورزش در مدارس اهداف نه گانه ای را که شامل رشد اخلاقی و نیز احراز صلاحیت های اجتماعی می شود، دنبال کرده و در رشد و توسعه ی آن نقش اساسی دارد (۶). یکی از فرضیات این تحقیق که مورد آزمون قرار گرفته است این که آیا مشغولیت ورزشی بزهکاری را کاهش می دهد؟ و آیا ورزش بر روی تعهد تحصیلی و نیز باور های نوجوانان تاثیر مستقیمی دارد؟

۱- Hirschi's Social Bond Theory

۲ - Commitment

۳ - Involvement

۴ - Belief

۵ - Kine

در تحقیق حاضر برای بررسی تأثیر ورزش بر بزهکاری همچنین از نظریه ی عزت نفس^۱ نیز استفاده شده است. عزت نفس به معنای تأیید خود و داشتن احساس ارزشمندی خود است. افراد اغلب تمایل دارند نگرش منفی به خود را به حداقل و نگرش مثبت به خود را به حداکثر برسانند. وقتی هر احساس واقعی یا ذهنی نسبت به خود خراب شود، افراد استراتژی‌هایی برای این‌که تصور خود را بهبود بخشند، انجام می‌دهند. نوجوانی که عزت نفس پایینی دارد، ممکن است بزهکاری را به منزله ی جایگزینی برای توسعه ی احساساتی نظیر عزت نفس و هویت فردی بیابد (۱۶). از سوی دیگر تحقیقات مختلف نشان داده اند فعالیت ورزشی به عنوان فعالیتی که پاداش دهنده، مهیج و با احساس توانایی همراه است یا به واسطه ی تأثیر مثبتی که بر ادراک جسمانی نوجوان می‌گذارد، باعث افزایش عزت نفس می‌شود. بر این اساس می‌خواهیم ببینیم در جامعه ی آماری این تحقیق آیا دانش آموزانی که بیشتر در ورزش‌ها مشارکت دارند، از عزت نفس بالاتری برخوردارند؟ و آیا ورزش می‌تواند از طریق افزایش عزت نفس، بزهکاری را کاهش دهد؟

روش‌شناسی

روش تحقیق این پژوهش، پیمایشی^۲ است. این پژوهش همچنین از نوع مقطعی است و با تکنیک پرسشنامه ی خود اجرا انجام شد. نمونه ی آماری این تحقیق ۳۸۴ دانش آموزان دختر و پسر شهر ساری است که در سال تحصیلی ۸۶-۸۵ در دبیرستانهای دولتی و غیرانتفاعی و در پایه ی سوم دبیرستان مشغول به تحصیل می‌باشند و به شیوه ی نمونه گیری در این تحقیق، نمونه گیری تصادفی طبقه ای چند مرحله ای غیر متناسب می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر استفاده شده و کلیه عملیات آماری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS .ver.۱۱,۵ انجام گرفته است. همچنین در این تحقیق برای سنجش اعتبار مقیاس‌های مورد استفاده، از اعتبار محتوا و برای سنجش پایایی^۳ مقیاس‌های مورد استفاده در این تحقیق نیز از آلفای کرونباخ استفاده شده است.

یافته های تحقیق:

همان طور که جدول شماره (۱) نشان می‌دهد، بیشترین میزان شرکت پاسخگویان به طور مساوی (۵۹/۶ درصد) در ورزش‌های گروه اول (والیبال، هندبال، بسکتبال، فوتسال) و ورزش‌های گروه هفتم (نرمش و آمادگی جسمانی، پیاده روی، ایروبیک) بوده است. در مقابل، قایقرانی ورزشی است که کمترین تعداد پاسخگو (۳ درصد) را به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (۱) توزیع پاسخگویان بر حسب فعالیت در رشته های مختلف ورزشی

۱ - Self esteem

۲ - Survey

۳ - Validity

۴ - Reliability

همان طور که مشاهده می شود، اکثر پاسخگویان (۵۴/۴ درصد) یعنی ۲۰۹ نفر به میزان اصلا و بسیار کم در فعالیت ورزشی مشارکت داشته اند (جدول ۲). ۳۵/۹ درصد (۱۳۸ نفر) نیز فعالیت ورزشی خود را در حد کم گزارش نموده اند. علاوه بر این مطابق جدول، ۶ درصد (۲۳ نفر) به میزان متوسط و ۳/۶ درصد (۱۴ نفر) به میزان زیاد و بسیار زیاد به فعالیت ورزشی می پردازند. جدول (۳) توزیع پاسخگویان را بر حسب ابعاد بزهکاری نشان می دهد. بر طبق یافته های جدول فوق، از مجموع ۳۸۴ دانش آموز، ۷۱/۶ درصد (۲۷۵ نفر) به میزان کم به وندالیسم دست می زنند. در مقابل، ۶/۸ درصد (۲۶ نفر) وندالیسم خود را به میزان زیاد و بسیار زیاد گزارش کرده اند. در رابطه با بعد دزدی و تقلب، حدود نیمی از پاسخگویان آن را به میزان کم و بسیار کم اعلام کرده اند و ۴۸/۱ درصد نیز گفته اند که به میزان متوسط دزدی و تقلب انجام می دهند. با توجه به این که یکی از سوالات طراحی شده، پیرامون تقلب در امتحانات بوده است، به نظر می

ورزش	والیبال	فوتبال	تنیس	شطرنج	کوهنوردی	شنا	آماده گی جسمانی	دو میدانی	ژیمناستیک	دوچرخه سواری	کشتی	قایق رانی	ورزش های زمینی	سایر ورزش ها	میزان
هرگز	۱۵۵ (۴۰/۴)	۲۲۴ (۵۸/۳)	۲۵۳ (۶۵/۹)	۳۰۵ (۷۹/۴)	۳۱۹ (۸۳/۱)	۲۴۲ (۶۳)	۱۵۵ (۴۰/۴)	۲۹۲ (۷۶)	۳۶۳ (۹۴/۵)	۲۲۶ (۵۸/۹)	۳۶۰ (۳/۹)	۳۷۲ (۹۶/۹)	۳۱۶ (۸۲/۳)	۳۶۷ (۹۵/۶)	
۱-۴ ساعت	۲۰۰ (۵۲/۱)	۹۹ (۲۵/۸)	۱۱۸ (۳۰/۷)	۶۶ (۱۷/۲)	۵۰ (۱۳)	۱۱۲ (۲۹/۲)	۱۶۰ (۴۱/۷)	۸۲ (۲۱/۴)	۱۹ (۴/۹)	۱۰۶ (۲۷/۶)	۱۵ (۳/۹)	۸ (۲/۱)	۳۲ (۸/۳)	۹ (۲/۳)	
۵-۱۰ ساعت	۱۷ (۴/۴)	۴۳ (۱۱/۲)	۷ (۱/۸)	۸ (۲/۱)	۸ (۲/۱)	۲۰ (۵/۲)	۴۹ (۱۲/۸)	۹ (۲/۳)	۲ (۰/۵)	۲۹ (۷/۶)	۴ (۱)	۴ (۱)	۲۳ (۶)	۷ (۱/۸)	
۱۱-۲۰ ساعت	۸ (۲/۱)	۸ (۲/۱)	۱۰ (۲/۶)	۲ (۰/۵)	۲ (۰/۵)	۸ (۲/۱)	۸ (۲/۱)	—	—	۹ (۲/۳)	۵ (۱/۳)	—	۶ (۱/۶)	۱ (۰/۳)	
بیش از ۲۰ ساعت	۴ (۱)	۴ (۱)	۸ (۲/۱)	۳ (۰/۸)	۵ (۱/۳)	۲ (۰/۵)	۱۲ (۳/۱)	۱ (۰/۳)	—	۱۴ (۳/۶)	—	—	۷ (۱/۸)	—	

رسد این میزان بیشتر مربوط به همین سنجه یعنی میزان تقلب در امتحانات مدرسه می باشد. یافته ها همچنین نشان می دهد اکثریت دانش آموزان (۸۱/۳ درصد)، خشونت و پرخاشگری خود را به میزان کم و بسیار کم گزارش کرده اند و تنها ۴/۲ درصد، آن را در حد زیاد و بسیار زیاد اعلام کرده اند. مطابق داده های جدول، میزان کجروی فرهنگی دانش آموزان در حد بسیار پایینی گزارش شده است. به این صورت که ۸۲/۶ درصد ایشان، کجروی فرهنگی خود را در حد کم و بسیار کم گزارش کرده اند و تنها ۰/۸ درصد، آن را زیاد و بسیار زیاد دانسته اند.

جدول (۳) توزیع پاسخگویان بر حسب ابعاد بزهکاری

۱	وندالیسم	تعداد	درصد	درصد تجمعی
کم	۲۷۵	۷۱/۶	۷۱/۶	
متوسط	۸۳	۲۱/۶	۹۳/۲	
زیاد	۲۶	۶/۸	۱۰۰	

جدول (۲) توزیع پاسخگویان بر حسب میزان ورزش کردن

میزان ورزش	تعداد	درصد	درصد تجمعی
بسیار کم	۲۰۹	۵۴/۴	۵۴/۴
کم	۱۳۸	۳۵/۹	۹۰/۴
متوسط	۲۳	۶	۹۶/۴

۲	دزدی و تقلب	تعداد	درصد	درصد تجمعی
کم		۲۰۳	۵۲/۹	۵۲/۹
متوسط		۱۷۳	۴۵/۱	۹۷/۹
زیاد		۸	۲/۱	۱۰۰
۳	خشونت و پرخاشگری	تعداد	درصد	درصد تجمعی
کم		۳۱۲	۸۱/۳	۸۱/۳
متوسط		۵۶	۱۴/۶	۹۵/۳
زیاد		۲۶	۴/۲	۱۰۰
۴	کجروی اخلاقی- فرهنگی	تعداد	درصد	درصد تجمعی
کم		۳۱۷	۸۲/۶	۸۲/۶
متوسط		۶۴	۱۶/۷	۹۹/۲
زیاد		۳	۰/۸	۱۰۰

زیاد	۱۲	۳/۱	۹۹/۵
بسیار زیاد	۲	۰/۰۵	۱۰۰
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰	—

رگرسیون چند متغیره برای تبیین متغیر پیش بین (بزهکاری):
در این تحقیق برای انجام رگرسیون چند متغیره، از روش پس رونده^۱ استفاده شده است که در زیر گزارش می شود:

جدول (۴): خلاصه ی مدل رگرسیون چند متغیره ی بزهکاری

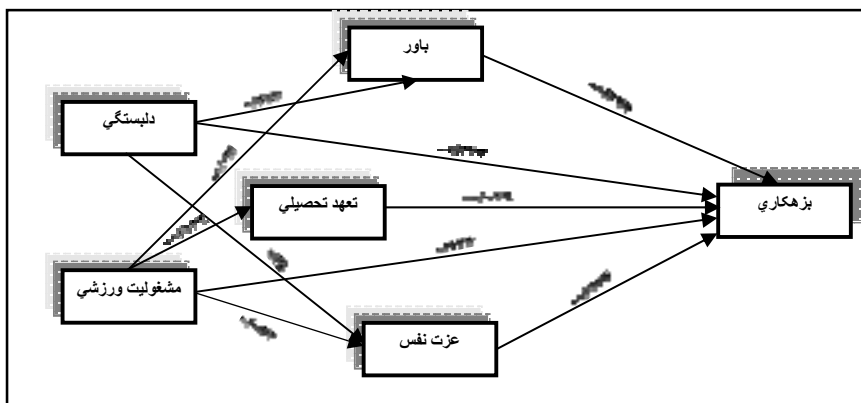
مدل	R	R Square	Adjusted R Square	F	Sig
۱	۰/۶۰۱	۰/۳۶۱	۰/۳۵۳	۴۲/۷۳۵	۰/۰۰۰
۲	۰/۶۰۰	۰/۳۶۰	۰/۳۵۴	۰/۴۳۷	۰/۰۰۰

جدول (۵): ضرایب تأثیر مدل تبیین کننده ی بزهکاری

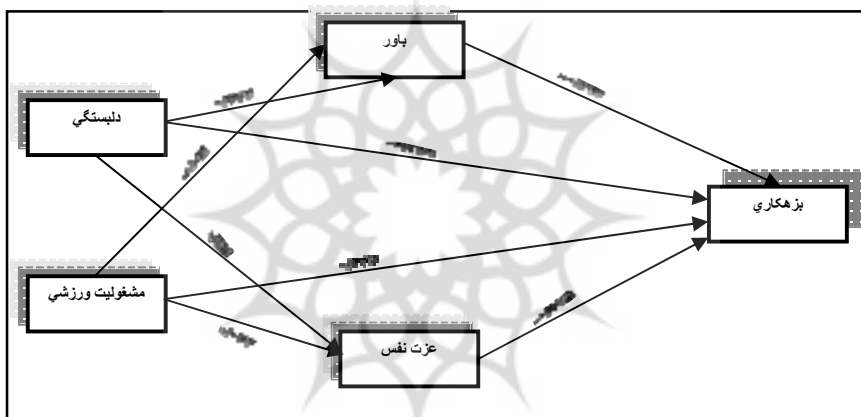
متغیر	ضریب تأثیر غیر استاندارد (B)	ضریب تأثیر استاندارد (Beta)	T- value	Sig (معناداری)	Zero-order (همبستگی)	Partial cor. (همبستگی تفکیکی)
دلبستگی	-۰/۶۱۵	-۰/۲۲۸	-۴/۸۲۹	۰/۰۰۰	-۰/۴۳	-۰/۲۴
مشغولیت ورزشی	۲/۰۱۷	۰/۱۲۶	۳/۰۲۸	۰/۰۰۳	۰/۱۴	۰/۱۵
عزت نفس	-۳/۴۷۴	-۰/۱۱۵	-۲/۶۵۸	۰/۰۰۸	-۰/۲۶	-۰/۱۳
باور	-۶/۰۸۲	-۰/۳۹۳	-۸/۲۷۵	۰/۰۰۰	-۰/۳۹	-۰/۳۹

نتایج مندرج در جدول (۴) نشان می دهد ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل ۰/۶۰ محاسبه شده که گویای این مطلب است که پنج متغیر دلبستگی، مشغولیت ورزشی، عزت نفس، تعهد تحصیلی و باور به طور همزمان ۰/۶۰ با بزهکاری دانش آموزان ارتباط داشته است. ضریب تعیین (R^۲) نیز معادل ۰/۳۶ محاسبه شده است. به این معنی که حدود ۳۶ درصد از تغییرات بزهکاری دانش آموزان توسط پنج متغیر ملاک مذکور، توضیح داده می شود و ۰/۶۴ باقی مانده مربوط به سایر عواملی است که در این تحقیق مورد آزمون قرار نگرفته است. همچنین مشاهده می شود که قوی ترین پیش بینی کننده ها، به ترتیب عبارت است از باور (بتا = -۰/۳۹)، دلبستگی (بتا = -۰/۲۲) و مشغولیت ورزشی (بتا = ۰/۱۲). همان طور که ملاحظه شد، از بین متغیرهای ملاک مدل تحلیلی، متغیر تعهد تحصیلی رابطه ی معناداری با بزهکاری نداشت. همچنین رابطه ی متغیر مشغولیت ورزشی و بزهکاری، مشغولیت ورزشی و باور برخلاف فرضیه ی تحقیق به دست آمده است. بنابراین برای دقیق تر بررسی شدن رابطه ی متغیرهای مذکور (تعهد تحصیلی و مشغولیت ورزشی)، در ادامه با توجه به این که بزهکاری چهار بعد دارد، مدل تحلیل رگرسیونی برای تبیین هر یک از ابعاد بزهکاری بررسی خواهد شد.

۱ - Backward

نمودار(۱): تحلیل مسیر بزهکاری

نمودار(۲): تحلیل مسیر مدل اصلاح شده بزهکاری

از مقایسه ی نمودار(۱) و (۲) چنین استنباط می شود که بعضی مسیرها در مدل (۲) حذف شده اند. ملاک حذف مسیرهای مدل تحلیلی، ضریب های مسیر که معادل ضریب های بتا است، می باشد. به این صورت که ضریب های مسیر کوچک تر از $0/05$ غیر معنی دار تلقی گردد(۸). بر این اساس ضریب مسیر تعهد تحصیلی و بزهکاری که کمتر از $0/05$ می باشد ($-0/029$)، از مدل حذف گردیده است. جدول فوق مبین این مطلب است که مهمترین پیش بینی کننده های تغییرات میزان بزهکاری دانش آموزان به طور کلی، به ترتیب متغیرهای دلبستگی ($0/441$)، باور ($0/393$)، مشغولیت ورزشی ($0/162$) و عزت نفس ($0/115$) بوده است.

تاثیر ورزش بر ابعاد چهار گانه ی بزهکاری: به منظور بررسی دقیق تر رابطه ی مشغولیت ورزشی و بزهکاری و نیز مشغولیت ورزشی و باور مدل تحلیل رگرسیونی برای تبیین هر یک از ابعاد بزهکاری (وندالیسم، خشونت و پرخاشگری، دزدی و تقلب، کجروی های اخلاقی- فرهنگی) انجام گرفت. از مقایسه ی تحلیل های رگرسیونی چند متغیره برای تبیین چهار بعد بزهکاری (دو نکته ی مهم زیر به دست آمده است:

پنج متغیر ملاک مدل (تعهد تحصیلی، باور، مشغولیت ورزشی، عزت نفس و دلبستگی) با کجروی های اخلاقی- فرهنگی و همچنین خشونت و پرخاشگری رابطه ی معناداری داشته اند، در حالی که در مدل رگرسیونی دزدی و تقلب و نیز وندالیسم تنها دو متغیر دلبستگی و باور با متغیر پیش

بین یعنی بزهکاری رابطه‌ی معنادار نشان داده‌اند. در رابطه با ورزش و بزهکاری این نکته قابل تأمل است که مشغولیت ورزشی با کجروی‌های اخلاقی- فرهنگی و خشونت رابطه‌ی معناداری داشته است اما با وندالیسم و دزدی و تقلب رابطه‌ی معناداری نشان نداده است. جدول (۶) اثر مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مدل تحلیلی بر روی بزهکاری

بحث و نتیجه‌گیری:

یکی از حوزه‌های مهمی که با مساله‌ی بزهکاری در ارتباط است، حوزه‌ی اوقات فراغت و به طور خاص ورزش است. در این تحقیق برای تبیین رابطه‌ی ورزش و بزهکاری از دو نظریه‌ی پیوند اجتماعی هیرشی و نظریه‌ی عزت نفس استفاده شد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین مشغولیت ورزشی و عزت نفس رابطه‌ی مستقیمی وجود دارد. پرنیت و وال (۱۴)، مورگان (۱۱۳) و کاتس ورت (۱۰) نیز به نتایج مشابهی دست یافته‌اند. همچنین نتایج نشان می‌دهد برخلاف فرضیه‌ی تحقیق، بین مشغولیت ورزشی و تعهد تحصیلی رابطه‌ی معکوس و معنادار بوده است. این نتیجه بر خلاف مطالعات پیشین می‌باشد. مطالعات نشان داده‌اند که مشارکت در برنامه‌های فوق مدرسه مثل ورزش با شرکت در کلاس‌های آمادگی دانشگاه و اهداف بالای تحصیلی- که شاخص‌های تعهد تحصیلی هستند- ارتباط مستقیمی داشته‌اند (۹). به نظر می‌رسد، دلایل فرهنگی اصلی‌ترین دلیل به وجود آمدن رابطه‌ی مستقیم بین مشغولیت ورزشی و تعهد تحصیلی باشد. به این معنا که در باورهای فرهنگی اکثریت جامعه این وجود دارد که ورزش کردن و اشتغال به علم دو

متغیرها	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	اثر کلی	مسیر
دلبستگی	۰/۲۲۸	۰/۲۱۳	۰/۴۴۱	و انتخاب هر
مشغولیت ورزشی	۰/۱۲۶	۰/۰۳۶	۰/۱۶۲	راهها منوط
عزت نفس	۰/۱۱۵	—	۰/۱۱۵	گذاشتن
باور	۰/۳۹۳	—	۰/۳۹۳	است. به
				آموزانی که

تحصیلی خوبی دارند، کمتر به ورزش کردن تشویق می‌شوند. نتایج همچنین مبین آن است که بر خلاف فرضیه‌ی تحقیق، رابطه‌ی مشغولیت ورزشی و باور یک رابطه‌ی معکوس بوده است. شاید بتوان این یافته را با دیدگاههایی که بر خلاف دیدگاه نظری تحقیق حاضر معتقدند ورزش ناسازگاری هنجاری را کاهش می‌دهد، تبیین نمود. فعالیت‌های ورزشی، بویژه ورزش‌های رزمی موضوعی است که شمار زیادی از نوجوانان بزهکار به آنها توجه و علاقه نشان می‌دهند. زیرا این گونه فعالیت‌ها توانایی‌های بدنی بزهکار را تقویت می‌کند و از این جهت باعث خودشکوفایی یا تحقق ذات او می‌شود، جایگاه متمتیزی در میان همگانش به او می‌دهد، عوامل محرومیتی را که با آنها روبه‌روست و از آنها رنج می‌برد به اندازه کافی جبران می‌کند و افزون بر اینها فرصت‌هایی برای تحریک اجتماعی در اختیار بزهکار برتر ورزشی می‌نهد (۱). بعلاوه به نظر می‌رسد لازم باشد برخی روحیات که در افراد ورزشکاران و افراد تخطی‌گر

مشترك است، مثل روحیه ی ریسك پذیری کنترل کرده و پس از آن رابطه ی ورزش با باور سنجیده شود. به عبارتی ممکن است بالا بودن میزان ضعف پایبندی به باورهای جامعه در بین ورزشکاران، متأثر از روحیه ی ریسك پذیری ایشان باشد نه تحت تاثیر فعالیت ورزشی. یکی دیگر از نتایج تحقیق مبین وجود رابطه ی معکوس بین مشغولیت ورزشی و بزهکاری است. به باور هیرشی نوجوانانی که اوقات فراغت خود را صرف انجام فعالیت های عرفی نظیر ورزش، تفریحات سالم و... می کنند، کمتر احتمال دارد دست به اعمال انحرافی بزنند. چرا که احتمالاً فرصت لازم برای انجام بزه برایشان باقی نماند. بعلاوه کیفیت مشغولیت در فعالیت های عرفی به گونه ای است که نوجوان نیازی به انجام بزه در خود احساس نمی کند. تحقیقات و مطالعات تجربی اخیر برخی وجود رابطه ی معکوس و برخی وجود رابطه ی مستقیم بین ورزش و بزهکاری را نشان داده اند (۸، ۱۱، ۱۲). به عنوان مثال کلی (۲۰۰۴) در فرا تحلیل خود اعلام می کند که بین همه ی انواع ورزش های درون مدرسه و بزهکاری رابطه ی مستقیم و معناداری دیده شده است. اما برخی دیگر از مطالعات رابطه ی معکوس بین ورزش و بزهکاری گزارش کرده اند. به طور مثال اگنو و پیترسون در مطالعه ی خود پیرامون فراغت و بزهکاری، به این نتیجه رسیده اند که ورزش های غیر رقابتی بر روی بزهکاری تاثیر معکوس و معناداری داشته اند، در حالی که بین ورزش های رقابتی و بزهکاری رابطه ی معناداری مشاهده نشده است (۸).

برای بررسی دقیق تر رابطه ی ورزش و بزهکاری دو راه وجود داشت: اول ارائه ی دسته بندی دقیق تری از انواع ورزش و سنجش آن و دیگری بررسی و سنجش تاثیر متغیرهای ملاک بر روی انواع بزهکاری، که هر دوی این راه کارها اتخاذ شد: نتایج حاصل از تحلیل های رگرسیون چند متغیره برای ابعاد بزهکاری نشان داده است که مشغولیت ورزشی با وندالیسم و همچنین دزدی و تقلب رابطه ی معنادار نداشته است، اما با خشونت و پرخاشگری و همچنین کجروی اخلاقی- فرهنگی ارتباط مستقیم و معناداری را نشان داده است. از سوی دیگر تحلیل های رگرسیونی چند متغیره حاکی از آن است که مشغولیت در ورزش های انفرادی رابطه ی مستقیم و معناداری با بزهکاری داشته است، در حالی که مشغولیت در ورزش های تیمی با بزهکاری رابطه ی معناداری با بزهکاری نشان نداده اند. این اختلاف بین تاثیر ورزش های تیمی و انفرادی بر بزهکاری جای تامل و تحقیق دارد. برای مطالعه ی دقیق تر، می توان رابطه ی مشغولیت در ورزش های تیمی را با سایر عناصر نظریه ی پیوند هیرشی (دلبستگی، تعهد و باور) مورد سنجش قرار داد. به این صورت که ورزش های تیمی می تواند عرصه ی شکل گیری علقه ها و پیوندهای عاطفی بین اعضا و مربیان تیم باشد و در نتیجه مانع اقدام نوجوان به انحراف گردد. در مجموع به نظر می رسد لازم است يك نوع شناسی کامل از ورزش ها برای سنجش دقیق رابطه ی انواع ورزش و بزهکاری صورت گیرد. رابطه ورزش و بزهکاری زمینه ای است که هنوز نیازمند تحقیقات پیگیری است تا ماهیت این رابطه روشن شود و ابعاد و عوامل موثر در آن شناسایی گردد (۱).

منابع و ماخذ:

- ۱- انورالخولی، امین (۱۳۸۱)، ورزش و جامعه، ترجمه حمید رضا شیخی، تهران: سمت.
- ۲- پارکس، جانتبی و آرکی زنگر، بوری و کوارترمن، جرومر (۱۳۸۵)، مدیریت ورزشی معاصر، ترجمه ی سیدمحمدحسین رضوی و محسن بلوریان، چاپ اول، آمل: شمال پایدار.
- ۳- رابرتسون، یان (۱۳۷۴)، درآمدی بر جامعه، ترجمه ی حسین بهروان، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
- ۴- صدیق سروسستانی، رحمت الله (۱۳۸۳)، آسیب شناسی اجتماعی و جامعه شناسی انحرافات، چاپ اول، تهران: آن.

- ۵- طالبان، محمدرضا (۱۳۸۰)، دینداری و بزهکاری در میان جوانان دانش‌آموز، چاپ اول، تهران: مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- ۶- قارنی، صدیقه (۱۳۷۷)، تأثیر ورزش بر رشد اجتماعی کودکان عقب‌مانده‌ی ذهنی، پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد رشته‌ی علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند.
- ۷- کرلینجر، فرن، ان (۱۳۷۶)، مبانی پژوهش در علوم رفتاری جلد اول و دوم، ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، تهران: آوای نور.
- ۸- Agnew, R and Petersen, D.M (۱۹۸۹) Leisure and Delinquency, Social Problems, ۶(۴): ۳۳۲-۳۴۹.
- ۹- Begg, D.j., Langley, J.D., Moffitt, T., Marshall, S.W (۱۹۹۶). Sport and Delinquency, and examination of the deterrence hypothesis in a Longitudinal Study, British Journal of Sports Medicine, ۳۰(۴): ۳۳۵-۳۴۱.
- ۱۰- Coatsworth, J.D (۲۰۰۶). Enhancing the Self-Esteem of Youth Swimmers through coach training. Gender and age effects, Pshychology of Sport and Exercise, ۷(۲): ۱۷۳-۱۹۲.
- ۱۱- Hawdon, J.E (۱۹۹۹). Daily Routines and Crime using Routine Activities, Youth & Society, ۳۰(۴): ۳۹۵-۴۱۵.
- ۱۲- Kelley, M & Sokol K.J., Braddock, J.H., Bassinger, F.L (۲۰۰۴). Control Theory, Sport and Patterns in Delinquency for Youth. NY: Edwin Mellen Press.
- ۱۳- Morgan, W (۱۹۸۴). Exercise and health, USA. Human Kinetics Co.
- ۱۴- Parent, C.J and wall, A.L (۱۹۸۴). Are physical Activity, self-Esteem and Depression Related?, Journal of Gerontionological Nursing, ۱۰(۹): ۸-۱۱.
- ۱۵- Sugden, J and Yiannakis, A (۱۹۸۲). Sport and Juvenile Delinquency: A Theoretical Base, Journal of Social and Behavioral Sciences, ۲۲-۳۰.
- ۱۶- Thompson, E.A., Dijulio, K.S., Matthews, T (۱۹۸۲). Social Control theory, Youth & Society, ۱۳(۳): ۳۰۳-۳۲۶.